

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za $\frac{1}{2}$ leta 1 gl. 80 kr., za $\frac{1}{4}$ leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 26. majnika 1899.

List 21.

Na božji poti.

5.)

„Na božji poti! Glej, bedaka,
doma pa delo nate čaka!...“
In, »skrbni« mož se je z zasmehom
jezil nad mojim »smrtnim grehom.“
A jaz... Ej kaj bi... saj vsi veste
ni treba psa poditi s ceste;
čeprav te z lajanjem napade,
Čemu?! On laja iz navade...

6.)

O ti možje, ti ljubijo
nebeško-čista lica...
A Tebe ne, a Tebe ne
Brezmadežna kraljica!

Tam sredi dražestnih sem vil
na voglu bral »vabilo“
„h koncertu v slavo vseh Marij!“
tako se je glasilo.

In vrste spele so v hotel...
„Glej, to so poti prave“,
moj »skrbni mož« bi mi zapel:
„Glej, to so bistre glave!...“ —

Miroselski.

Prva obletnica mojega prihoda v ljubljansko škofijo.

(Ponatisnjeno iz »Ljubljanskega škofijskega lista« št. 3 — 1899.)

I.

Zatrepetal sem v dnu svoje duše, ko sem
izvedel, da bom imenovan škofom ljubljanskim.
Saj sem iz daljave gledajoč opazil, kako je mila
domovina moja razburjena in v razne silno na-
sprotne tabore razdeljena. Čital sem, kako se

grdi knez in škof ljubljanski, kako se preganjajo
delavni duhovniki, kako narašča demokracija,
kako prevladuje bogati tuji živelj, kako vpije na
pomoč trgovski stan, kako si nasprotujejo razne
domače stranke. Zdelo se mi je, da je v boju
mного mnogo strasti, da so preostri tudi konser-
vativni, Bogu in narodu vdani organi; zdelo se
mi je, da so tudi oni zakrivili strastno, brezob-
zirno odpornost od druge nasprotne strani; mislil
sem, da mi morebiti časopisi ne prikazujejo prave
slike mile mi domovine.

Ker so mi prevzvišeni knez in škof Missia
pogum dajali in me tolažili, da bom mogel mnogo
storiti za Boga, za cerkev in za dom, umiril sem
se in vdal se popolnoma v roke Previdnosti Božje
misleč, kako je ravno prav, da sem bil mnogo
let daleč od svoje domovine, ter nisem na nobeno
stran zavezan ali zapleten, pa mi bo laglje stati
nad razburjenimi strankami in morda mogoče kaj
pomoči, da se vihar poleže.

Šel sem za nekoliko tednov v samoto dal-
matinskega otoka Lokrumskega, da se z molitvijo,
premišljevanjem in proučevanjem pripravim za
vzvišeno, prevažno in pretežno mesto. Grede v
Ljubljano sem obiskal tudi Trsat, da prečisti in
premogočni Devici Mariji izročim sebe in svo
svojo prihodnost. Jasna mi je bila naloga; kra-
ljestvo Jezusovo utrjevati, če treba braniti kot
škof v Avstriji med rojaki Slovenci, katerim je
tudi nekoliko Nemcev primešanih.

II.

Pripeljal sem se v Ljubljano v petek 20. maj
nika. Pripravil se mi je veličasten sprejem, si-
jajna je bila intronizacija v nedeljo 22. majnika.

V prvem pastirskem listu, v svojih govorih v cerkvi, pri banketu in družih okolnostih sem želel pokazati, kaj mislim in nameravam. Naj bi vsakdo znal, da ljubim svoj narod, ali da nečem zane-marjati Nemcev, živečih v moji škofiji; naj bi vsakdo znal, da ne želim drugega, kakor da v moji škofiji vlada naš Gospod Jezus Kristus in sicer vlada po svoji sveti katoliški cerkvi, in da bi v luči njegovih naukovi vsi premagovali svoje strasti, pobijali svoje sebične namene in njemu pokorni zedinili se in tako živeli, da pridemo do srečne smrti. Zelel sem se tako obnašati, da nobenega ne odbijem od sebe, nobenega ne odbijem od cerkve, ampak tudi nasprotnike pomirim in jim vsaj razloge za morebiti opravičeno nasprotovanje odvezam, ako se mi ne bi posrečilo popolnoma jih pridobiti. Za to sem se odločil za marsikatero korake in za razna obiskovanja, ki so se mnogim nerazumljiva zdela: ali odločil sem se zanje prav iz prepričanja, prav po željah svojega srca in pomolivši se v svoji kapelici pred tabernakeljnomo.

III.

Tri okolnosti so me kmalu mučno zaskелеle.

Najprej sem opazil strastno borbo stanu trgovskega pa stanu kmečkega in delavskega. Za pomoč so me prosili posebno trgovci, ker jim konsumna društva in zadruga silno škodo napravljajo. Obljubil sem raznim prosilcem, da se bom o okolnostih dal točno podučiti. To sem storil deloma po zanesljivih mozh, deloma osebno. Videl sem, da so posojilnice, zadruga in konsumna društva sploh za ljudstvo navadno ne le koristna, ampak kar naravnost potrebna: saj se po njih dobiva ceneje posojilo, ceneje stvari, potrebne za delo in gospodarstvo, ceneje obleka in hrana: videl sem, da so na mnogih mestih nekateri trgovci poprej ljudstvo kar odirali in neusmiljeno prodajali njegove domačije: videl sem, da se je na mnogih krajih ravno od trgovcev, posebno gostilničarjev širil med ljudstvo duh protiven Bogu in nramnosti. Sem se li mogel zavzeti za nekoliko deloma po pravici, deloma nedolžno trpečih trgovcev proti ogromni večini naroda? Navadno sem molčal, žalost v srcu zakrival, pustil, da tudi za naprej duhovniki delajo kakor do sedaj in premišljeval, kako bi se nasprotstva mogla ublažiti.

Opazil sem onda, da me sumljivim očesom pogledujejo ravno najodličnejši katoličani, da se od svojega škofa obračajo tudi dobri duhovniki, čul sem, kako se govori, da je v Ljubljani liberalen škof. Opazil sem vse to in tudi vedel, od kod nesporazumljenje, ali vendarle sem hotel ostati na potu odkritosrčne prijaznosti do mož, zbranih

pod zastavo svobodomiselnosti, od katerih so mi ravno najglavnejši prav posebno ali vsaj precej prijazni bili, pripravljen prijenjavati do najskrajnejših mej, do katerih se sploh prijenjati more. Tudi zavoljo teh odnašajev me je srce peklo. Ohladilo se mi je samo onda, ko sem na birmanju, pri posvečevanju cerkv, pri shodih Marijinih kongregacij gledal naše ljudstvo, naše mladeniče in dekleta, ter se prepričal, da so Bogu vdani, da plamté za lepo krščansko življenje, da so v resnici plemenitih src, pravi ponos za vse Slovence.

Opazil sem nazadnje tudi, kako tako zvani liberalni časopisi neprestano donašajo vesti, s katerimi se grdi sv. cerkev, ali zasramujejo redovniki in redovnice, ali tožijo duhovniki, posebno mlajši: zraven pa sem tudi opazal, kako ravno ti listi posebno v podlistkih pišejo naravnost spodtakljivo, pohujšljivo, pohotno, nesramno, kako priporočajo pesmi in knjige, v katerih se kar naravnost slavi življenje, kakoršno obsoja šesta Božja zapoved. Ko sem stvari bolje preiskoval, sem doznal, da se ravno okoli teh listov zbirajo možje, ki so si na prapor zapisali svobodomiselnost. ter jo v govorih poudarjali. Da se še bolj podučim, sem šel in sem preiskal precej tožb zoper naše duhovnike. Duhovniki, nevedoči za moje namere, so se tega prestrašili in videl sem iz raznih odgovorov, da so tudi starejši in pametni gospodje začeli nad menoj obupavati. Jaz pa sem šel svojim potom in prepričal sem se, kako grdo in nesramno se duhovniki obrekujejo: prepričal sem se, da so se obrekovali najbolj oni duhovniki, ki so, nameščeni na bolj kritičnih župnijah, žrtvovali svoj mir, svoj denar in svoje zdravje, da siromašno ljudstvo obranijo onih, ki so mu materijelno in dusevno škodovali; prepričal sem se, da se včasih kak duhovnik res kaj zaleti, kaj nerodnega v naglosti stori, kako preostro besedo izgovori, ali da je resnično komaj četrтина tega, kar se zoper uje piše in govori. Tudi te okolnosti so me silno pekle.

IV.

Ne smem pozabiti meseca avgusta in raznih shodov v Ljubljani. Veselo sem pozdravil v Ljubljani učitelje; udeležil sem se njihovih svečanih sestankov, ker spoštujem in cenim učiteljski stan, pa mi je drago, ako napreduje, ako si pridobiva zmiraj več ugleda, ako se mu podajajo sredstva za mirno vsakdanje življenje. Nisem se bal prestopiti praga „Narodnega doma“. Pa sem tudi pozneje na birmovanju obiskaval gg. učitelje, da, še one, o katerih sem vedel, da so do Boga in cerkve bolj hladni, ali hotel

sem pokazati svoje spoštovanje do učiteljskega stanu sploh. Veselilo me je, ko sem mogel soditi, da učitelji iskreno moje spoštovanje do njih priznavajo.

Pozdravil sem tudi shod županov in potem shod naših visokošolcev. Toda govori dijakov pri shodu in banketu, kjer se je krščanstvo kar naravnost zametavalo, kjer se je mala pešica krščanskih dijakov zaničevala, potem govori bolj zrelih mož iz kroga pod zastavo svobodomiselnosti, ki so dijake proslavljali, v njihovih svobodomiselnih načelih utrjevali in odobraval njihove naklepe, naj bi isto svobodomiselnost nosili na raznih shodih med narod: to me je osupnilo, to mi je ko blisk v temi posvetilo in razsvetilo položaj prenevaren za krščansko naše ljudstvo, pa sem hitel pred tabernakelj iskat sveta in pomoči za prihodnost.

Prvi plod mojega razmišljanja je bil „Poziv častiti duhovščini“ od 30. avgusta 1898 v škofjskem listu 1898, stran 101 in 102, kjer duhovnike opozarjam na nevarnosti in kličem na požrtvovalno delo, da obvarujemo narod, obvarujemo v narodu sv. krščansko vero. Sprožil sem misel o katoliški gimnaziji, povprašal sem o misijonih, če bi jih mogli prav obilno obhajati tekom leta 1899. in 1900, razpisal sem nagrade za delo o življenju Gospoda našega Jezusa Kristusa. Opazil sem, kako iz svobodomiselnih krogov švigajo prve strele proti meni, opazil sem pa tudi, da so moji duhovniki za naglašene ideje sicer zavzeti in navdušeni, ali da premnogim manjka potrebnega poguma, da se izpeljejo in uresničijo.

V.

Prepričan, da me čaka hud odpor, ko bom moral vse odločnejše nastopiti za pravice Božje in za kraljestvo Jezusovo, prepričan, da se bo „hosana“ kmalu spremenil v „crucifige“ in hoteč v miru in pred Bogom vsaj v glavnih potezah osnovati si brambeni program, sem pohitel v Rim, toda skozi Lurd. Mnogo sem se na potu posvetoval z najodličnejšimi cerkvenimi osebami, še več pa v vroči molitvi k prečisti Devici Mariji, ki je „sedež modrosti Božje“ in po njej k presv. Srcu Jezusovemu. V srcu so se viharji polegali, teme so se razpršile, negotovosti so minule; vrnil sem se domov miren in pripravljen zadeti križ na ramo in iti za Gospodom in Bogom svojim na Kalvarijo.

Prvi plod mojega romanja je bil božični pastirski list na duhovnike in oni na narod, potem pa poziv gg. dekanom na dekanski shod po beli nedelji. Ves program meri na to, da

se verniki moje škofije obvarujejo nevarnosti, skritih pod navidezno nedolžnim imenom svobodomiselnosti, da se vernikom mojim ohrani in poživi in utrdi vera v Boga Očeta in Sina in sv. Duha, da vzgojimo tudi lajikov omikanih, zvesto vdanih večni resnici, ne pa oni grozni in silno škodljivi zmoti, ki se nam ponuja pod navidez bliščečo zastavo svobodomiselnosti.

Kar sem slutil, to se je zgodilo. Od novega leta pada udarec za udarcem na škofa in njegove zavode; nadaljuje se pa tudi ostudna borba zoper duhovnike, zoper verske nauke, zoper čisto krščansko življenje. In kako se je po škofu udrihalo, ko je pokupil vse zvezke nesramnih pesmi, v katerih se je mesenost povelicevala, v katerih se je nečista ljubezen slavila kot presladek užitek, po katerem treba koprneti!

VI.

Prišle so ljubljanske volitve. Ker sem čul, da se jih bo udeležila tudi konservativna stranka, to je ona, ki si je na prapor svoj napisala krščanska načela, ki hoče biti pokorna Bogu in Jezusu v njegovi cerkvi, sem bil tako sloboden, da sem pisal dvema župnikoma in ju poprašal, ali bi ne bilo dobro poseči nekoliko v volitve za kandidate konservativne stranke? Malo poprej se je udrihalo po duhovnikih, udrihalo v deželni zboru, udrihalo v „Narodnem domu“, udrihanje pa se odobravalo tudi od mož, ki v privatnih razgovorih niso ravno najhujši pristaši svobodomiselnosti: zato sem mislil, da ne bodem zagrešil, če samo poprašam dva gg. župnika, ali bi ne bilo prav, da se skušamo teh mož ubraniti in sicer posluščujoč se svojih pravic pri volitvah?

List moj je prišel v roke meni nasprotnih mož: od tedaj še hujša vika na mene, češ, postal sem strankar, stopil sem na čelo ene stranke, drugi pa napovedal boj. Kaj ne, jaz naj samo lepo rožni venec v svoji kapelici molim, mirno naj pa gledam, ko volk v ovčji koži skuša raztrgati v skrb mi izročene ovce? Da, kar molčim naj in dopuščam, da se skuša izpodkopati temelj večnih resnic, da se zapeljuje narod, da se oskrunja čisto življenje, da se v spisih grdi Bog, Devica Marija, sveti zakramenti! In če se za te naše svetinje postavim na noge, postal sem strankar!

VII.

Takšen je položaj danes in tako je do tega položaja prišlo. Pa zakaj to objavljam? Zato, da se resnica prav spozna, in da se bodo mogli

orientirati tudi dobri možje, ki z glavo majejo, nesrečni položaj objokujejo in ne vedo prav za prav, kaj je temu krivo? Med drugim sem dobil sledeči list:

Presvetli knez in škof!

Še nikdar niso bile strasti v naši lepi domovini tako razdivjane, še nikoli ni bilo toliko nasprotstva, toliko kletja na Kranjskem, kakor ravno v zadnjem času. Srce mora boleti vsakega poštenega domoljuba, če se spomni na te pretužne razmere. Na drugi strani pa se mora tudi vsak pošteno misleči vprašati, od kod vse to prihaja?

Res da je narodna napredna stranka mnogo mnogo zakrivila, res, da je „Slov. Narod“ v zadnjih časih po nepotrebnem blatil vzvišeni duhovski stan, a nastane vzlic temu vprašanje: Ali se to ni dalo nekoliko omejiti, ali ni bilo mogoče nasprotstva ublažiti, in ali res ni bilo mogoče najti nek modus vivendi, ki bi bil mero-dajen za sinove jedne in iste matere?

Da, bilo je mogoče!

Presvetli knez in škof, gotovo niste pozabili, kako odkritosrčno je bilo veselje vseh Slovencev nad Vašim prihodom v rodno deželo. Veselje bralo se je vsakemu na obrazu, ker je bilo upanje opravičeno, da pridejo oni možje obeh strank, katerim je boj življenski pogoj, in ki se le med prepriro zamorejo obdržati na površju, ob veljavo. Nada je bila, da se ljudstvo otrese nezdravega razmerja in da se bode odslej zbiralo le okrog Vas, presvetli knez in škof! Kakor zvezda danica pokazali ste se, prevzvišeni vladika, na slovenskem obzorju!

Žali Bog, da se ti upi, te nade niso uresničile!

Brezvestni sebičneži vedeli so s prehlinjimi govoricami, s pretiravanjem razmer, Vas, prevzvišeni vladika, potegniti na jedno samo stran in od tod prihaja vse zlo. Možje, katerim je boj namen, kateri iz osebnih zavisti, iz osebnega sovraštva delajo na to, da se prepri vedno huje in huje razširja, možje, katerih veljava raste samo ob prepri — morali bi se odstraniti, taki možje ne bi smeli imeti odločilne besede!

Zakaj se te vrstice pišejo? Pisec si pač ne osmeljuje, dajati pouk svojemu višjemu pastirju! Ne, kaj tacega smatra sploh za nedopustno! Le opozoriti vas je hotel na pravi izvir zavrata boja, zajedno proseč Boga, naj bi Vam, prevzvišeni, dal milost, konec storiti boju!

Kake bodo posledice vsega tega! Če približni politiki konservativne stranke trdijo, da se

bo vsled boja sčistilo ozračje in se ukrepilo katoliško prepričanje, je to trditev brez podlage. Človek je vedno bolj k slabemu kot k dobremu nagnjen in tudi stanovniki na deželi so dovzetni katoliškemu prepričanju nasprotnim idejam! Kaj lahko se pripeti, da začne tudi pri kmečkih ljudeh vreti in to vrenje se ne bi dalo tako lahko ustaviti, saj so skrbeli gotovi ljudje, da je avtoriteta pred oblastmi kolikor toliko spodkopana!

Prevzvišeni knez in škof, v Vaši moči je, da se z nova ožive upi in nade, katere je stavilo kranjsko prebivalstvo brez izjeme v Vaš prihod!

Eden, kojega domači prepri ne veselje.

V tem listu gledam dušne borbe poštenega, vernega Slovenca, ki mnogo mnogo trpi in bi narodu rad pomagal, pa ne ve kako. Ker mislim, da ima precej somišljenikov, za to ga prosim, naj on in slično misleči moja pojasnila prečitajo in premislijo, pa bodo spoznali tečaj stvari, ter jih mogli bolj presoditi.

VIII.

Hvaležen sem za list. Ne bom pobijal, kar je krivega v njem. Naj zadostuje, kar sem dosedaj napisal. Dodajem pa še to le, da pokažem mesto, na katerem bi se mogli Slovenci sestati in zediniti. Če tudi osebno spoštujem nasprotne može, spoštujem radi marsikaterih dobrih lastnosti, pa vendar ne morem spoštovati njihovih zmot, ne morem mirno gledati pogubnega njihovega delovanja, ampak sem dolžan Bogu, cerkvi in domovini, da se jim postavim v bran. Kar sem rekel v zadnjem pastirskem listu od 22. januarja 1898, rečem tudi sedaj: „O naj nam dobri Bog dodeli, da se pod križem sestanemo vsi Slovenci, ne samo oni po vaseh, ampak tudi oni po mestih, ne samo tisti, ki poznajo samo svojo domačo vaško šolo, ampak tudi tisti, ki so dovršili svoje nauke na visokih šolah! Če se mi pod križem snidemo in srca z rimskim stotnikom zakličemo: „Resnično, ta je Sin Božji“¹⁾: koliko laže se bomo zedinili tudi v skrbi za razne časne naše potrebe in težaje, pa z združenimi močmi bolj gotovo in bolj lahko dosegli vse to, kar je zares koristno in potrebno, da Slovenci napredujemo in se tako razvijamo, da bomo sredi drugih bratskih nam narodov mogli vedno častno mesto zavzemati.“

Da pa to dosežemo, delajte, da se vresničijo moji načrti o katoliških zavodih, posebno

¹⁾ Mat. 27. 54.

o katoliški gimnaziji, o svetih misijonih letos in prihodnje leto, o romanju v Jeruzalem,²⁾ o katoliškem shodu. Vsaj ž njimi samo to nameravam, da vlada med nami naš Bog in Gospod in da se okoli njega vsi zedinimo. Za one pa, ki nam nasprotujejo, molimo in kličimo k Bogu. Vsaj jaz se jih vsak dan spominjam pri daritvi sv. maše in trdno upam, da bo napočil dan, ko se bodo tudi oni z vsemi silami svojega srca oklenili Jezusa križanega.

IX.

Tako sem na kratko načrtal tečaj svojega javnega življenja in delovanja v prvem letu, odkar sem postal ljubljanski škof. Na dan obletnice prihoda v Ljubljano bom zjutraj zopet na Trsatu, da se tam zahvalim premogočni Materi Božji za neizmerno veliko pomoč v minulem letu in da se ji priporočim tudi za drugo leto: ona je peklenški kači glavo strla, na njo zaupam. Vse vernike pa prosim, da se me tistega dne prav posebno spominjajo v molitvah svojih. Z Bogom!

V Ljubljani, dne 13. majnika 1899.

Anton Bonaventura,

knez in škof.

Darovi sv. Duha.

Mi spoznavamo revščino svoje narave, kateri ste lastni nevednost in greh. To vemo, da gledé izveličanja iz samih sebe nič ne moremo. Kajti nihče ne more reči: Gospod Jezus, kakor v sv. Duhu. (I. Kor. 12, 3.) — Kako človek želi zadobiti to moč od zgoraj, pravim to moč, ki edina zamore podpirati našo nedopovedljivo slabost in onemoglost! Sveti Duh podpira našo slabost po besedah sv. Pavla (Rim. 8, 26). Slabost na vseh straneh. Slabost razuma, ki je nezmožen pojmiti večne resnice; slabost volje, ki se tako težko k čednosti nagiba, slabost spominja, ki tako hitro Boga pozabi; slabost za delovanje, za trpljenje, za molitev, ker ne vemo, česa in kako nam je prositi. Po besedah sv. Petra nam je Bog storil največjih, najbolj dragocenih obljub, da bi po njih deležni postali božjih obljub. (II. Petr. 1, 4.)

Oglejmo si nekoliko, kako ti darovi vplivajo in blagodejno v človeku delujejo.

Dar strahu božjega navdihuje duši neko nežno boječnost pred nezvestobo in

globoko spoštovanje do božjega veličastva. Dar pobožnosti nam vliva duhovno veselje pri vseh vajah, s katerimi Boga častimo in službo božjo opravljamo; dar srčnosti ali poguma nas dviguje nad vse dobrote in nad vsa zla sedanjega življenja in nam olajša največje dušno žrtvovanje. Ti tri darovi nagibajo in nam spopolnijo voljo; drugi štirje pa vplivajo naravnost naum, ter se morejo enaciti s štirimi gorečimi jeziki, po katerih nas sv. Duh poučuje in vodi, Hkrati govori z nami kot prijatelj, ki svojemu prijatelju daje dober svet v težkem položaju ter nam podeli dar sveta. Po tem daru nam kaže pot, ki nas vodi iz težav; zopet nas poučuje kot mojster, ki nas uči najplemenitejše vede, vede ali učenosti svetnikov. Z njeno pomočjo reči prav presojamo, da je toliko cenimo ali grajamo, kolikor jim to gre. V svetlobi te luči spoznamo ničevost vsega, kar mine; v revščini uvidevamo ceno nebeškega kraljestva, v boleznih telesa se zdravje duše žari, smrt nam je srečno prerodenje k neumrjivosti. Dar modrosti nas varuje strašne zmotnjave v zadevah izveličanja; po modrosti odtegnemo stvarjem svojo ljubezen ter jo darujemo Bogu; modrost dviguje naša srca od zemlje proti nebesom, kakor veli sv. Pavel. (Kol. 3, 4.)

Mislite to, kar je zgoraj, ne pa to, kar je na zemlji. Dar uma nam deli moči, da prodremo v skrivnosti. Osvetljuje nas s tako svetlo lučjo, da vera oblake prodere; človek takorekoč gleda in uvideva, kar veruje. Ta dar odvzame dejanskim resnicam — kakor je samozatajevanje, ljubezen do križa — vso nedoumljivost in zopernost; ta dar nas uči, da moremo najti svojo srečo v trpljenju, svojo čast v zaničevanju, in da le svetniki prav umejo pravo samosvojo ljubezen. Popačeni človeški naravi pa je vse to jako težko. Te in razne druge darove deli sv. Duh kakor pravi sv. Pavel (I. Kor. 12, 4, 11): Darovi so mnogoteri, Duh pa je eden. Vse to pa dela eden in prav isti Duh, kateri deli slehernemu kakor hoče. Zlasti o Binkošti deli sv. Duh svoje darove. Po besedah častivrednega francoskega govornika in duhovnika Burdalua se Binkošti mnogo razločujejo od drugih praznikov: kajti ti prazniki so nam v spomin sv. vere, ki je že dovršena; o Binkošti se za nas vnove skrivnost prihoda sv. Duha zopet ponavlja: „Isti Duh, ki je vidno prišel nad apostole, prihaja o Binkošti resnično in bistveno nad nas, ne sicer sijajno in čudežno, kakor v Jeruzalemu, pač pa istimi učinki prenovljenja in posvečenja.“

²⁾ Gosp. župnike, kapelane in sploh duhovnike prosim, naj osebno nagovarjajo one, ki bi mogli v Jeruzalem. Mnogi bi mogli, ali manjka odvažnosti in poguma, moramo jih samo spodbuditi. Torej na delo!

Od apostelnov pa se učimo, kako se nam je pripraviti za Binkošti. Apostoli so bili enega duha in stanevitni v molitvi z ženami in z Marijo, materjo Jezusovo. (Dj. ap. 1, 14). Deset dni so izdihovali ter prosili sv. Duha za njegove darove. In prišel je sv. Duh k enodušnim, sedečim in molečim. Tu sv. Duh ljubi edinost, ceni mir in ljubi složnost. (Govor Lavr. Just. za Binkošti). Po Marijinih zdihljajih in molitvah so bili apostoli s svetim Duhom napolnjeni. (Dionis. Cart. de laudibus B. V. 1, 4.)

Kakor so apostoli delali, tako je tudi nam storiti. Prosimo sv. Duha svesti si svoje slabosti za pomoč in podporo in posvečenje. Osnažimo svoja srca, ter pripravimo mu čedno bivališče v srcih naših, — kajti v prevzetno dušo ne pride sv. Duh in ne biva v srcu, ki je grehu vdano.

Prosimo, da naj on razsvitluje in vodi duhovsko in deželsko gosposko ter vse one, ki postave sklepajo po zbornicah, naj on blagoslovi naše blagodejanje in nehanje, ktero naj on milostljivo spremlja svojo sveto pomočjo, da se naše molitve in dela vselej v sv. Duhu začno in iz njega začete tudi v njem končajo.

Župnik Alojzij Kummer.

Rimsko.

Sv. Oče je podaril bralnemu društvu v Ahenu ob priliki društvenega jubileja, krasno izdelano lastno sliko v zlatem okvirju. Imenitno pri tem je zlasti to, da je napisal sv. Oče spodaj pod podobo naslednje Horacijeve besede: Vivite fortes — fortiaque adversis opponite pectora rebus (živite kot hrabri močje in neustrašeno kljubujte neizgodam).

P. P.

Sv. Oče je odredil z ozirom na svojo visoko starost (89 let), da bodo avdijence v prihodnje krajše in da bodo sledile po daljših presledkih. — Sicer je pa zdravje sv. Očeta še dosti trdno. Ne dolgočasi se niti za trenotek: vedno ali bere, ali piše, narekuje, ali pa zloži pri svojih številnih letih latinski spev kot da bi bil potekel iz prsi 20letnemu mladeniču. Oči ima še tako dobre, da bere pri jedni sami sveči najfinejšo pisavo. V svojem poslu dela čisto samostojno in si ne da vplivati od nobene strani. Spomin mu je še čvrst.

P. P.

Razgled po domovini.

Z Dobrove, 18. maja. (Lepa slovesnost.) — Pretečeno nedeljo dne 14. t. m., je bil za nas Marijine otroke z Dobrove in iz Horjula v resnici krasen in ginljiv dan. Tega dne se je blagoslovil slovesno kip Marije čistega spočetja, kateri bode v bodoče pravi kinč v zbiralnici Marijinih otrok dobrovskih. Počastile so nas tega dne Marijine hčere iz Horjula,

po številu 76 deklet. Ob 1/3. uro popoldne smo jih pričakovale dobrovske Marijine hčere na cesti pod cerkvijo. Ko so horjulske Marijine hčere v lepem sprevodu došle, pozdravila jih je naša prednica kratko a prisrčno, a horjulska prednica se jej je za sprejemni pozdrav iskreno zahvalila.

Obe družbi uvrstite se na to v lep spored; Horjulke so se postavile paroma spredaj; za temi uvrstile so se pa Dobrovčanke, po številu 80 deklet, vse z venci na glavah. Lepa ta procesija šla je potem med popevanjem družbene pesmi „Tebe zbrali smo Devica“ i. dr. proti cerkvi; pred cerkvijo čakali so mladeniči dobrovske Mar. družbe, da smo šli tako skupno v svetišče božje. Na velikem oltarju je stala lepa soha Marijinega čistega spočetja, katera se je potem slovesno blagoslovila. Nato so opravili naš veleč. g. župnik Anton Lovšin šmarnice, po šmarnicah je pa stopil č. g. Ivan Smukavec kapelan iz Horjula pred altar. Imel je do nas Marijinih otrok, precej dolg krasen govor, v katerem nam je razkladal pomen Marijine podobe, ter nas spodbujal, kako naj jo posnemamo, da dosežemo časno in večno srečo. Po govoru se je zapela na koru ena kitica družbene pesmi: „O Marija milostljiva“ i. dr. Nato so naš blagi g. župnik ob asistenci domačega in horjulskega g. kapelana slovesno blagoslovili kip Matere božje. Po dovršenem blagoslovu se je na koru zapela druga kitica preje omenjene pesmi, na kar so bile pete litanijske z blagoslovom.

Potem so Marijine hčere vzdignile blagoslovljeni kip Matere Božje in so ga postavile v nalašč zato napravljena okinčana nosila. Sprevod Mar. otrok jel se je med slovesnim pritrkavanjem zvonov in med ginljivim petjem pesmi „Zapojte jeziki“ i. dr. pomekati iz cerkve proti družbini sobi. Na čelu tega spreveda so šli preč. gg. duhovniki; za temi mladeniči domače Mar. družbe in predstojništvo z gorečimi svečami: tem je sledil Marijin kip katerega so nosile 4 dekleta, potem pevke domače družbe, katerim so sledile Mar. hčere iz Horjula, a za temi pa ostali otroci domače dobrovske družbe. Ves sprevod je spremljalo tudi veliko ljudi obojnega spola.

Ko smo bili vsi skupaj v družbeni sobi zbrani, postavila je domača prednica Marijin kip na zato odločeni prostor, ki je bil kaj lepo okrašen z vencem in cveticami. Naš g. župnik so se obema gg. kapelanoma, Ivanu Meršolju in Smukavcu, lepo zahvalili za ves trud, ki ga imata v povzdigo Marijine slave. V kratkem in lepem govoru so se potem naš g. kapelan Meršolj zahvalili vsem, ki so k tej slovesnosti kakor si bodi pripomogli. Nato se je zapelo še nekaj družbenih pesmic.

Iz družbene sobe podali smo se potem v cerkev, kjer smo četrto ure molili presv. Rešnje Telo. Nato je sledil poslov Marijinih otrok.

Horjulske Mar. hčere so se potem v gostilni pri „Mežnarji“ nekoliko okrepčale za daljno pešpot in so se vrnile povodom te ginljive slovesnosti vse vesele domov.

Ta dan ostane nam, Mar. otrokom v neizbrisljivem spominu.

Prisrčno zahvalo izrekam s tem našemu vrlemu g. kapelanu kot društvenemu predniku, ki nam je preskrbel tako lepo slavnost; prav tako lepo zahvalo javljam čast. g. horjulskemu kapelanu Ivanu Smu-

kavcu in hčeram Mar. družbe horjulske, katere so nas počastile s svojo navzočnostjo.

Ti pa, o Marija Devica sprejmi nas vse v svoje varstvo in pomagaj nam do takega življenja, da bomo vredni biti Tvoji zvesti sinovi in Tvoje pokorne hčerke. Pridi nam nasproti v naši smrtni uri. Usliši nas, Marija!

M. R., Marijina hči.

Sv. Magdalena v Mariboru. Blagim dobrotnikom loterije za zidanje nove župne cerkve pri sv. Magdalenii naznanjam, da se je moralo srečkanje preložiti od 15. maja do 31. avgusta tega leta. Prav lepo prosim, da bi se še kaj dobrotnikov oglasilo, in se ob enem pristrčno zahvaljujem vsem dosedanjim.

Tom. Rožanec, kanonik in dekan.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec majnik 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Bonifacijeva družba.

b) Posebni nameni:

26.) **Sv. Filip Nerl.** Krščanske naprave in društva v reševanje mladine. Duhovniki in obhajanci

27.) **Sv. Magdalena Paciška.** Karmeličanski red. Mnoge važne redovniške zadeve. Katoliška učilišča in vzgojevališča.

28.) **Praznik presv. Trojice.** Spreobrnjenje paganskih narodov. Pobožno zaznamovanje z znamenjem sv. križa. Umirajoči. Neprevideni umrli.

29.) **Sv. Emil.** Krščanski zastopniki ljudstva. Redovni predstojniki in njihovi podložni. Uradne in sodnijske zadeve.

30.) **Sv. Ferdinand, kralj.** Misijon v Zambeziju. Deška in duhovniška semenišča. Sodnijski stan. Španija.

31.) **Sv. Angela.** Uršulinski samostani. Vse doposlane pa še ne uslišane zadeve. Udje molitvenega apostoljstva in bratovščine srca Jezusovega, ki so umrli v maju in ki bodo v juniju umrli.

N.

M o l i t e v,

(ktero naj bi molili udje molitvenega apostoljstva.)

Gospod Jezus Kristus! V edinosti s tistim Božjim namenom, s katerim si Ti, sam Bog, Gospoda poveljčal nekda na zemlji s Svojim presv. Srcem, in Ga še sedaj neprenehoma v najsv. Zakramentu po vsem svetu do konca časov poveljuješ, in da posnemam presv. Srce preblazene, vselej brezmadežne Device Marije, Ti darujem danes in vsak hip današnjega dneva vse svoje namene in misli, vsa svoja čutila in želje, vsa svoja dela in besede. (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII. 1885.)

Zlasti Ti jih darujem za duhovne vaje, kakor tudi za vse v tem mesecu in zlasti današnji dan udom molitvenega apostoljstva priporočene zadeve

O sladko Srce mojega Jezusa, stori, da Te vedno bolj ljubim! Amen. (Vsakikrat 300 dnij odpustka. enkrat v mesecu, če se moli vsak dan, popolni odpustek: Pij IX. 26. listop. 1876.)

Sladko srce Marijino, bodi moje rešenje! (300 dnij odpustka vsakikrat. Pij IX. 1852.)

O sveti Jožef, predpoda in varuh častilcev presv. Srca Jezusovega, prosi za nas! (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII. 1892.)

Sveti nadangelj Mihael, sv. Bonifacij, bl. Peter Kanizij, prosite za nas!

N.

Zahvali:

Bila sem v veliki dušni stiski; z vsim zaupanjem sem se zatekla k naši ljubi gospej, sv. Jožefu in sv. Antonu Pad. ter obljubila, ako bodem uslišana, hočem to v „Danici“ naznaniti. Po več opravljenih devetdnevnih bila sem res uslišana. Hvalnega srca se torej zahvaljujem naši ljubi gospej, sv. Jožefu in sv. Antonu Pad. ter dano obljubo danes izpolnujem

L. P

* * *

Zahvala za uslišanje presvet-mu srcu Jezusovemu in Marijinemu, sv. Jožefu, sv. Antonu, sv. Frančišku, sv. Kozmu in Damijanu. Opravljali smo devetdnevno.

Naročevalka „Zgodnje Danice“ M. Troina = Lavetjarska

Raznoterosti.

„Društvo za krščansko umetnost v Ljubljani“ je imelo četrtek, 4. t. m., letošnje 3. zasedanje. Nazočniki so bili: Kan Josip Smrekar (predsednik), gen. vikarij Ivan Flis, kustos prof. Alfonz Müllner, župnik Matej Sitar, kanc. Josip Šiška, rav. Ivan Šubic (podpredsednik) in Tomo Zupan. — Ukrenilo se je vse potrebno radi velikega altarja na Brezjah in radi preslikanja križanske cerkve v Ljubljani. — Na to je župnik Sitar prebral iz svojih umetnostnih študij sostavek ob onih cerkvah na Kranjskem, ki jim glavna os ni naravnostna, ampak zlomljena ali razmaknjena. To zanimivo prikazen si razlagajo veččaki trojnatim načinom. Nekteri simbolično — to povdarjajoč, da so zidatelji tako zidajoč že koj ob cerkvenem tlorisu hoteli utelesiti Gospodnjo smrt na križi po svetopisemskem poročilu: „Et inclinatio capite tradidit spiritum — in je z nagnjeno glavo dušo izdihnil“ (Ivan 19, 30). Kot je torej naš Odrešenik nagnil umirajoč svojo glavo, tako naj se cerkvena os nagne ali izmakne iz glavne črte prav v presbiteriji, kjer je altar in kjer nekrvavim načinom pri sv. maši tolikrat umira naš Gospod. Drugi mislijo, da so k taki zidavi prisilila tla, na koje je postavljena cerkev. Prostor je namreč zahteval tako, sicer bi se cerkev ne bila mogla sozidati. Tretji pa še celo menijo, da so si nevešči zidarji tem načinom hoteli pomagati, ker so namreč napačno zidajoč tako zabredli, da drugače niso mogli naprej. Govornik je navajal med razmaknjenimi novomeško kapteljsko in cerkev sv. Primoža nad Kamenikom kot taki, kjer terén ni pripustil drugače zidave. Pri župnijski v Svibnjem in podružnici na Prapečah nad Polhovim Gradcem in pri sv. Ahaciji nad Turjakom, pa je menil poročevalec, da sta nevešča zidarja zabredla tako pri zidanju. Nad vse zanimiva je ta zadnja na prijaznem hribu postavljena stara cerkev. Zidovi so jej na zunaj iz popolnoma neoklesanega kamenja; istotak je stolp — ki mu pa ljudstvo ne pravi „stolp“, ker se mu zdi prenizek. Težko če ne, je cerkev pozidana iz tvarine tabra, ki je stal tu gori zoper Turke. Dva presbiterija ima, eden njh je proti vshodu vržen iz osi. Istotako ima dve ladiji.

Bila bi cerkev sv. Ahacija za obširno župno cerkev dosti velika. Kedaj je bila tej cerkvi patrona tudi mati Božja. Sedaj je sv. Abacij. Ljudstvo jej pravi „pri sv. Ahcu.“ Morda sta se v starem času v tej cerkvi častila oba glavna priprošnjika: Mati Božja in sv. Ahacij — vsak v svojem presbiteriji. Mogoče je pa tudi, da se je ta „Marijina cerkev“ preimenovala v „Ahacijevu cerkev“ od tod, ker so Turjanje lastniki te cerkve. 22. junija, Ahacijev dan — l. 1593. je namreč Andrej Turjaški s pomočjo Krištof Rauberjevo, Eggenbergovo ter hrvaškega bana Erdödy pri Sisku premogel Turke, ki so se vsuli nad last naših očetov. Turkom je poveljeval Hasan. Iz premaganega in umorjenega Hasana obleke sta se naredila 2 mašna plašča. Eden je v Šenklaški, eden v Turjaku. Vsako leto Abacijev dan vidiš, kako pri velikem altari v Ljubljani zapovrstijo mašujo mašniki v tem plašči iz Hasanovega odela. — Ta tehtni župnik Sitarjev spis se porabi za družbina „Izvestja“. — Veselo je, ker je zavel v tem našem društvu mladosten duh. — Da si pa društvo pridobi važnostno prihodnost, pristopajte mu Slovenci!

Šmarnice v Šenklaški. 10. majnika. Eden Bog biva. Tega priča je II. nadnaravno razodenje. Bogu se mora verovati, ker se je razodel po mnogih načinih. Ta ali drugi učenjak se ukvarja z zgodovino. Cezarju veruje, Tukididu tudi in drugim zgodopiscem — vsem veruje. In prav je, da veruje — kako bo profesor učil zgodovino, če sam ne veruje tega, o čemer uči, da se je zgodilo. Čudno pa bi le to bilo, da bi profesor-zgodovinar vsem raznim zgodopiscem verjel; le samo največjemu zgodopiscu — Mozesu temu bi pa ne verjel! Čudno, da le Mozesu ne, ki nam popisuje Božje čine — vsem drugim pa. — Oglejmo si Božje razodenje v deseterih zapovedih, ki je je dal na Sinaji. Te Božje zapovedi so tako njegovo razodenje, da so vse po vrsti že zapisane človeku v srce. Le edina odločba: da saboto praznuj, je pozitivno dana — ker bi se bil znanomaval lahko tudi kak drug dan mesto sabote. Na podlagi prve — da je eden Bog — pa so pozidane vse nadaljne zapovedi. Zahteva se v 3. zapovedi, da se praznik praznuje. Ne samo navadni težak, tudi uradniški težak nižjih plačilnih razredov: XI. X. IX reda — kako nujno potrebuje ta borni utrujenec svojega nedeljskega počitka. — Visok uradnik so bili moj oče. 500 podložnih uradnikov jim je bilo. Nekokrat pridejo vsi nataktnjeni domu, pri kosilu in pri večerji jim ni bilo besede prvi dan; tudi drugi dan ne in tretji dan še to isto. Nazadnje se jim odprejo usta v besedah: „Dokazal sem jim sedaj pri vladi, da je treba nedeljskega počitka. Kako bi se bilo pa mogoče zanašati na podanike, ki svojega Boga ne časte; kako-li bodo ti častili svojega kralja! Jaz kot uradnik vendar revolucije ne morem podpirati zoper svojega kralja!“ Tak je bil mojega očeta dokaz za praznovanje Gospodnjega dne. — **11. majnika.** 5. zapoved. Vojaki so šli skozi Tirole l. 1859 zoper Garibaldince tirolskim kmetom na pomoč. Omejnega kraja župnik — ki si je pridobil poprej v vojni zlato svetinjo — je gre v gostilno pozdravit. A stotnik prične zbijati šale zoper vero in poslušno mu odsmejavajo vojaki. Nejevoljen vsklikne do stolnika duhovnik: Povem Vam, da Vas prvega krogla zadene. In bilo je temu tako — bila je krogla — a v hrbet. In kolikrat se je primerilo to zadnja

leta vojakom, ki nikoli niso obrnili do sovražnika hrbta. Od kod to? Lastni vojaki so je ugonobili. Ne podanikov učiti nejevere! Potem se pa neveren vojak maščuje nad lastnim predstojnikom — Opraviti mi je bilo v dušnem pastirstvu z nejevercem. Ob pouku se je izrazil: „Ubil sem nekoga; pa saj to ni nič takega v jezi.“ Poslušalci — a to ni bil najnižih slojev mož; bil je meščanskih krogov. Vam se čudna zdi ta izjava; meni ne. Vzemi mu vero — kaj ga pa potem zadržuje od uboja. Nikdo; le policaj, ki zadaj stoji. — In dvoboj! Dvoboj, poslušalci — čujte! Tu na tem mestu Vam stoji pridigar, v kojega rodbini se jih je pet umorilo v dvoboji; moj stric je sam tri spravil tako na uni svet. Kako pa drugače? Stari oče in sorodniki — bili so mi vsi prostozidarji. Uboj je vsak dvoboj in če je dvobojnik postavljen še tako visoko in ko bi bil prvi za cesarjem. Je pa dvoboj tudi pregreha zoper vladarja. Tako se cesarju jemljejo rabljive moči. — 6. zapoved. Ne govorim rad o tem. Torej s cela na kratko. Brez vere na Boga — prepričan sem tega — ni mogoče zdržljivo živeti. — Kje dobi duhovnik v tolikih nevarnostih do zdržljivosti moč? V veri. Pa pravite: Tudi slabih duhovnov je. Vem; zato Vas svarim — nikoli ne silite koga v kak stan. Vi mislite, da pride v duhovstvu do časti; da vam bo duhoven v denarno pomoč! Nikar tega! Sicer pa dobro vemo, da v duhovstvu nikakor tako ni, kot bi radi nasprotniki in kot pišejo nasprotniki. — Če je brezveren tvoj mož: uboga žena! Ubog mož, če je ponosita prikazen tvoja žena — in vrh tega še brezverna. Ponavljam Ti — smiliš se mi, ubogi mož! — Kaka čuda dela krščanska čednost, tista čednost, ki je uprav nasprotna grehom zoper 6. zapoved. Glejte, častite armade usmiljenih sestra, teh apostolic krščanskih kreposti; teh junaških izgledov krščanske zdržnosti. Kdo je stvarja? Vera; ljubezen do Krista. — 7. zapoved. Kradel bo brez vere vsak; če le upa, da kazni uide. — A ne mislim samo surove kraje. Pri bankah; pri hranilnicah — ko na troške ubozega ljudstva visoki gospodje debelé. Gospod gori ali doli — tat je tat! — 8. zapoved. Ob opravljanji in obrekovanji. Morda je vse tvoje življenje hvalevredno. Dober kristijan si; veren. A bližnjega ne pustiš pri miru: o izmišljenih slabotinah govoriš in o resničnih. Oboje je napačno. In ko bi bil vsak dan pri treh svetih mašah in pa v tednu pri treh do petih svetih obhajilih: vse to je prav lepo, a nič ne pomaga. Dokler svojega jezika ne udobriš, nisi na poti prave vere. To popravi in potem le pristopaj pogosteje k Gospodnji mizi. V 9. in 10. zapovedi se prepoveduje ne le samo napak dejanje in napak govorjenje; ampak prepovedane so tudi grešne misli. — Misel in želja je cvet; iz tega se izcima sad: beseda in dozorjen plod: dejanje. Kakor torej napačno dejanje in napačna beseda — tako je napačna že tudi misel; ali pa je dobra. Kaznovati mora zato Bog slabo misel in željo, kot mora dobro obdarovati. —

Listek.

„Deželni šolski nadzornik“ naj se bere v „Danici“ št. 20 napačno imenovani „gimnazijski“ nadzornik Jakob Smolej.